Kanadai Magyar Ujság

Kanada és az angol birodalom legelterjedtebb vezető magyar lapja.

Megjelenik: szombaton
Előfizetési ára egy évre $3.00
Külföldi országokban 3.60
Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
Winnipeg, Man.
296½ Main Street

Kanadai Magyar Ujság

EGYESITVE A KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL

Canadian Hungarian News
Kanadai Magyar Ujság is the leading Hungarian Newspaper with the largest circulation in the British Empire.
Issued every Saturday
Subscription Price
In Canada $3.00
to foreign countries $3.60
Office and printing plant
296½ Main Street
Winnipeg Man.

VOL.VI EVFOLYAM — WINNIPEG, MANITOBA, 1929. DECEMBER 14. SZOMBAT — NO. 50. SZAM

„TELL YOUR CHILDREN ABOUT YOUR FATHERLAND . . ."

AN OUTLINE OF A WONDERFUL ADDRESS DELIVERED BY DR. J.H. RIDDELL, PRESIDENT WESLEY COLLEGE, WINNIPEG, ON THE OCCASION OF THE FIRST MEETING OF THE HUNGARIAN CONGREGATION IN McDOUGALL UNITED CHURCH

I am speaking to you who have come from Hungary to this new land, and who have made it the land of your adoption. You have come from a land of whose history and achievement you have abundant reason to be proud. Your native land has possessed some illustrious leaders both in politics and in religion. The general interest of your native land in the matters of religous life would lead us to expect that you and your offspring will be equally interested in this all important matter in this new land. You have come to Canada of your own free will and we extend to you a cordial welcome. We gladly place at your disposal all those institutions which we have to help you to be worthy of the country from which you have come and the one in which you now dwell. Canada and the United Church desire to place no obstacle in the way of your growth, and will gladly accord such facilities for growth and development as they offer to the natives of Canada, and on the same terms.

We will not wonder much if at times you are lonesome among us, and find your heart turning with fond affection to the land of your birth. This attachment to the home land I find to be natural, and further that it grows with the passage of the years. We would not have you forget the land of your brith, and I find nothing in such affection to make you disloyal to the land of your adoption. While granting you the privilege of preserving a deep affection for the mother country, we expect you, while you remain with us, to be loyal to the laws and institutions of Canada, and to do all you can to make your adopted country a land enjoying the finest freedom and blessed with the richest opportunities for gathering not only material wealth, but for making noble citizens who are worthy in thought, feeling and purpose.

My own early home was in Eastern Canada just a little north of the City of Toronto. Though I have been away from it many many years, I find my heart turning with growing tenderness to the hills and valleys, and the beloved associations of the place where I was born. You, too, will often turn your hearts longingly to the unforgettable haunts of your early years, and you will often live over again the delightful memories of your native land. Such thoughts have ever an enobling effect and the strange thing about it all is that in spite of hardships, struggle and self-denial we still love our native land, and its flag will perhaps always kindle emotions which no other can awaken no matter how deeply attached we become to it.

I trust you will never seek to apologize for the affection you have for the Old Land with all its lovely associations, and further you will never be ashamed of your love for your Fatherland. Tell your children about it, sing to them the songs of that Fatherland, tell them as you sit around the fireside and see in the mounting flames the far-away fields of the home land, the stories of your heroes, of the battles they fought for freedom and truth, tell them how your parents braved life's dangers and won your undying admiration. Canada will not seek to interrupt the flow of that affection, but will rejoice to see in its ardor the high capacity for a new passion rich in an absorbing emotion.

MEGHALT A RÁDIUM ELSŐ VÉRTANUJA

Mrs. Quinta MacDonald, az egyik legnagyobb newyorki óragyár volt alkalmazottja, hosszu szenvedés után mult vasárnap elhunyt. ő is egyike azoknak, akiket halálra itélt a kenyér kereset, miután a legujabb módszerek feltalálásáig társaival együtt a szájával hegyezte azokat a festékes ecsetek, amelyekkel az órák világitó szám lapjait kenték be rádiummal.

A tudományos világ mindent meg kisérelt ennek a szerencsétlen halálra kárhoztatott öt munkásasszonynak a megmentésére, az óragyárak ezreket áldoztak a leggondosabb kórházi kezelésre, azonban minden hiábavalónak bizonyult. Amerika fővárosának legjobb orvosai most abban reménykednek, hogy Mrs. MacDonald holttestének felboncolásával kapcsolatban sikerül majd megállapitaniok, hogy milyen testrészeket támad meg a mérgező hatásu rádium és tapasztalataik alapján esetleg meg tudják menteni a másik négy áldozat életét.

Meghatározták az 1930 evi kiállitások idejét

A kiállitások nemzetközi előkészitő bizottsága Chicagóban tartott legutóbbi ülésén meghatározta a Kanada területén 1930 folyamán tartandó kiállitások idejét. Eszerint Calgaryban julius 9-től 12-ig tartják a hires Stampedet, majd az utána következő héten Edmontonban rendeznek kiállitást, mely után Regina tartja évi kiállitását. Augusztus 18-tól 23 ig Ottawában lesz a birodalmi kiállitás, szeptember első napjaiban pedig New Westminsterben British Columbiában Torontóban augusztus 23 és szeptember 6 között Hamilton, Ontarióban pedig az utána következő héten rendezik a szokásos kiállitásokat.

A „WESTERN PRODUCER" A MAGYAR KÉRDÉSRŐL

MRS. VIOLET McNAUGHTON "JOTTINGS BY THE WAY" CIM ALATT KÖZLI MAGYARORSZAGI LATOGATASÁRÓL SZÓLÓ CIKKSOROZATAT, AMELYBEN A POOL HIVATALOS LAPJÁNAK ÖTVENEZER OLVASÓJA ELŐTT TÁRJA FEL A MAGYAR IGAZSÁGOT

Mrs. Violet McNaughton, a Saskatoonban megjelenő "Western Producer" női rovatának szerkesztője, — amint azt a Kanadai Magyar Ujság annakidején megirta — Kanada képviselőjeként jelent meg a Nemzetközi Nőszövetség Magyarországon tartott kongresszusán s onnan visszatérve megkezdte értékes megfigyeléseinek közlését a préritartományok gabonatermő vidékeln elterjedt lapjában. Szines fordulatokban gazdag cikkében— melyből a Western Producer szerkesztőjének szivességéből legközelebbi számunkban hozunk részleteket angol hasábunkon — Mrs. McNaughton nemcsak a magyar néplélek mélyére látó megértéssel szemléli az óhazai viszonyokat, hanem ugyanakkor éles birálattal illeti mindazokat, akiknek a könyörtelen győzelmi mámora következtében a háboru veszedelme még mindig fenyegeti Európát.

Mrs. McNaughton tolmács, vezető és minden a külföldön ugynevezett "propaganda befolyás" nélkül járt be egyes magyar falvakat, harmadik osztályon utazott a vonaton csak azért, hogy magát a való igazságot tudja meg a középeurópai lakosság gondolkozásáról — és amidőn saját szemével győződött meg arról, hogy milyen jószivü, vendégszerető, becsületes faj ta a magyar és ennek ellenére menynyi megaláztatást kell elszenvednie; akkor benne, a hideg kanadai angol hölgyben is megdobbant a velünk együttérző sziv. A kanadai magyarság mély hálával fordul uj pártfogója felé, aki az irredenta szobrokról és a magyar hiszekegyről szóló gyönyörü leirása után ötvenezer kanadai farmer családjától kérdi a Western Producer hasábjain: "Can you wonder at me being impressed?" — "Csodálják, ha meghatódtam?"

Félmilliós tüz pusztitott Chathamban

Ontariónak ebben a közel huszezer lakost számláló városkájában, mely ben ezernyi szekér és szánkó készül a kanadai gazdák számára, vasárnap éjjel borzalmas tüz pusztitott a város üzleti negyedében. A tüz a Garner szálloda konyhájában keletkezett a késő éjjeli órákban és miután a szállodában már mindenki lefeküdt, az ucca szembelevő oldalán virrasztó tüzoltók csak akkor vették észre a veszedelmet, amikor már az ablakokon kicsapták a lángok.

A szállóvendégeket szerencsére mind kimentették az életüket veszélyeztető tüzoltók, az épületet azonban nem sikerült megmenteniök, sőt önfeláldozó erőfeszitéseik dacára még a környező nagyáruházak,raktárak és üzletek is lángbaborultak a fagyos szél szitása következtében. A segitségül hivott windsori tüzoltósággal karöltve a hajnali órákban végre sikerült eloltani a város lakóinak épségét már-már veszélyeztető tüzet, amely az eddigi hozzávetőleges becslések szerint legalább félmillió kárt okozott.

BRONFMAN A VÁDLOTTAK PADJÁN

Harry Bronfman, a hirhedt saskatchewani milliomos bootlegger, aki ugyszólván minden prohibiciós hatóságot éveken keresztül megvesztegetett félrevezetett, vagy kijátszott — végül is rég megérdemelt helyére, a vádlottak padjára került, amint arról lapunk legutóbbi számában már jelentést is tettünk. Bronfman, aki Yorton városában kezdte működését évekkel ezelőtt, tiltott szeszárusitás révén kb. tizenötmillió dollár vagyonra tett szert és mióta a saskatchewani közvélemény egyhanguan tiltakozott garázdálkodása ellen, Montrealban ütötte fel tanyáját.

Izgalmas körülmények között lejátszódó elfogatása után Bronfmant Reginába szállitották, ahol december 10.-én kezdődött meg ügyében a tárgyalás. Tekintettel arra, hogy a milliomos szeszcsempésznek nem izlett a rabkoszt, 50,000 dollár óvadék fejében szabadon bocsátották a tárgyalásig, azonban állandóan rendőri felügyelett alatt áll, nehogy ujra megmenekülhessen a törvény büntető keze alól. Bronfman ellen már nem egyszer inditottak eljárást, sőt a birodalmi kormány külön vizsgálóbizottságot is küldött ki visszaéléseinek megállapitására és a panaszok orvoslására — minden különösebb eredmény nélkül.

A tömegével érkező feljelentésekre sok esetben inditottak már eljárást a milliomos szeszcsempész ellen, azonban nem mentek sokra, miután mindenkit megvesztegetett. A Gardiner kormány sem tudott dülöre jutni vele, miután előkelő összeköttetései és állitólag a pártkasszába befizetett nehéz ezresei teljesen megközelithetetlenné tették a rengeteg pénzt összeharácsoló Bronfmant, aki hatalmas vagyonával egész uccasorokat vásárolt össze Saskatchewan egyes városaiban és már valóságos csempészhadsereg felett dirigált.

Tekintettel arra, hogy Bronfman a liberális pártot támogatta, a most uralomra jutó konzervativok ujra életrekeltették évekkel ezelőtt elkövetett botrányait és a választások alatt tett igéretükhöz hiven meginditották Bronfman ellen az eljárást, főleg a hatósági közegek megvesztegetése ügyében. Egész Kanadában nagy érdeklődéssel kisérik ennek a régóta huzódó igazságügyi szépséghibának a fejleményeit és remélhető, hogy most az egyszer nem fogják kihuzni Bronfmant a csávából az alkohol rabjainak dollárjaiból összelopkodott milliók.

AZ OLASZ KIRÁLY A PÁPÁNÁL

Deceber 5-én történt meg az első történelmi nevezetességü találkozás XI. Pius pápa és II. Viktor Emánuel olasz király között amikor az olasz király és királyné tiszteletüket tették a katholikus egyház látható fejénél. Ezzel a Vatikán és az olasz államhatalom között fennálló félszázados ellentét teljesen elsimult és a király látogatása mintegy pecsétet tesz arra a szerződésre, amelyet Gasparri biboros államtitkár és Mussolini irtak alá.

A királyi pár látogatása a pápa kivánságára minden pompa mellőzésével, a legegyszerübb keretek között ment végbe és a jelentések szerint az olasz államfő hosszu időn át bizalmasan tanácskozott a pápával. Mult szombaton Humbert olasz trónörökös, valamint két huga tették tiszteletüket az egyház fejénél, aki minden jót kivánt Humbert január 8 án tartandó esküvőjéhez, amidőn Mária belga királyleányt fogja oltárhoz vezetni.

LEGUJABB HIREK

PARLAMENTÁRIS MÓDON BIZTOSITJA A SZÖVETSÉG a Központi Intézőbizottság gyakoribb összehivását, amennyiben br. Csávossy József elnök körlevélben felszólitotta a bizottsági tagokat, hogy Winnipegen lakó magyarság köréből jelöljenek ki helyetteseket a bizottsági ülésekre, hogy azoknak zavartalan működését ezáltal lehetővé tegyék. A multban ugyanis a nagy távolságok miatt szinte lehetetlen volt a bizottsági tagok teljes számban való megjelenése, ami viszont nagyban hátráltatta a Szövetség munkaprogramjának keresztülvitelét.

AZ EURÓPAI VIHAR 108 HALÁLOTAT KÖVETELT eddig, amint azt a lapzártáig beérkezett jelentések igazolják. Egy olasz parti gőzös elsüllyedése alkalmával 35, egy angol hajó sziklára futásakor ujabb 21 ember vesztette életét, mig egy francia hajókatasztrófa alkalmából ujabb 25 ember veszett a tengerbe. Időszakértők szerint a jelenlegi viharhoz hasonló nem fenyegette Európa nyugati partjait az utolsó husz év folyamán és félő, hogy az áldozatok száma még növekedni fog.

ÖSSZEÜTKÖZÖTT KÉT VILLAMOS TORONTÓBAN, melynek következtében 24 utas megsebesült, ugyhogy legtöbbjüket kórházi ápolás alá kellett venni. A sajnálatos szerencsétlenség a kora reggeli órákban történt, amikor munkába mennek az emberek s ebből magyarázható, hogy a sebesültek ugyszólván kivétel nélkül munkások, akiknek legtöbbje remélhetőleg hamarosan elhagyja a kórházat.

BEALLT A NAGY TÉL KANADASZERTE és bár Ontarió White River nevü telepén — amely a hivatalos adatok szerint a leghidegebb átlaghőmérsékletü hely Kanada lakott területén — csupán 14 fok Fahrenheitet mutatott a hőmérő, a The Pas felé vezető vonalon fekvő Dauphinban a 0 alatt 40 fokra esett a higany. Utána Prince Albert következett 32 fokkal zéró alatt, mig a birodalom többi részein "melegebb" volt az idő.

KINÁBAN ISMÉT FELLÁNGOLT A FEHÉRGYÜLÖLET és Sanghai, valamint Nanking fehérbörü lakossága a legrosszabbtól tart. Az 1927-es zavargások óta nem volt ennyire komoly a helyzet és annak ellenére, hogy kihirdették az ostromállapotot, aki csak tehette az angol és amerikai katonaság védelme alá menekült. Az elégedetlenséget a vörös propaganda munkája robbantotta ki és a veszély nagyságára jellemző, hogy Anglia kénytelen volt alattvalóinak megvédése céljából ujabb hadihajókat kirendelni.

KÉT KACSAVADASZT NYELT EL A NIAGARA VIZESÉS mult szombaton, amint azt a Canadian Press Despatch jelenti. A negyven év körüli két jóbarát mult szombat délután indult el a Niagara folyón, de a sürü ködben minden valószinüség szerint eltévedtek és a Niagara örvényeinek borzalmas vonzóerejét nem tudván leküzdeni, ott vesztek a habokban.

CSONTTÁFAGYOTT EGY FIATAL VADÁSZ a Prince Albertől 6-szákra levő Paddockwood erdejében. Mult csütörtökön látták utoljára a 24 éves fiatalembert, akinek barátja hiába kereste eltünt vadásztársát, mig végre a környék telepeseinek és a Mounted Police kiküldött különitményének segitségével hétfőn este megtalálták megfagyott holttestét, melyben már nem volt élet. A szerencsétlen fiatalember anyját éppen aznap operálták a kórházban, ugyhogy felépüléséig nem is tudathatják vele fia halálát.

A "CSAK EGY SZÉP LÁNY VAN A VILÁGON" cimü népdal elénekelése után percekig tartó tapsvihar ünnepelte Mahalek Dezsőnét a Winnipeg Theatre előkelő angol közönséggel megtelt nézőterén a 60 tagu String Orchestra mult vasárnapi hangversenye alkalmával. Örömmel láttuk, hogy a szintén közremüködő Rutnik Lulu és Pollák György mellett a nézőközönség között is sokan voltak magyarok, akiknek nevében Schefbeck István konzul köszönte meg a szereplőknek, hogy dicsőséget szereztek a magyar népdalnak.

SZEMÉLYI VÁLTOZÁSOK LESZNEK A BIRODALMI KORMÁNYBAN, amint azt az Ottawából érkező hirek tudtul adják. Eszerint Dunning pénzügyminiszterré való kinevezésével kapcsolatban a vasutügyi miniszteri széket Crerar foglalná el, mig Veniot főpostamester kerülne a közmunkaügyi minisztérium élére. Elliott, a jelenlegi közmunkaügyi miniszter valószinüleg átveszi az igazságügyi tárcát, Forke bevándorlásügyi miniszter pedig minden valószinüség szerint a szenátusban fogal helyet.

Kiküldtük

a KANADAI MAGYAR UJSÁG KÉPES NAGY NAPTÁRÁT mindazoknak akik a naptár árát már beküldték. Ne késlekedjék ön sem tovább és haladéktalanul rendelje meg lapunk gyönyörü kiállitásban megjelent Naptárát, mely az eddigieket MESSZE FELÜLMULÓ TARTALOMMAL nagyobb terjedelemben — de ugyanazon árban kapható lapunk kiadóhivatalában. Ne mulassza tehát mielőbb beküldeni az 50 centet csomagolási és szállitási dijul a Kanadai Magyar Ujság 1930 évre szóló Képes Nagy Naptáráért, miután a beérkezett rendelések sorrendjében küldjük ki a naptárakat.

Naptárunk tartalmát illetőleg elég ha megemlitjük, hogy nemcsak cikkek, költemények, szébbnél-szebb regények és elbeszélések váltakoznak benne, hanem az idén különös gondot forditottunk arra is, hogy a Kanadai Magyar Ujság 1930-as Képes Nagy Naptára szórakoztató jellege mellett HASZNOS ISMERETEKET is nyujtson lapunk barátainak. Elsősorban is a gazdák meg fogják találni benne a nap és a hold járására vonatkozó adatokat, viszont a mükedvelők részére gondosan kiválogatott NÉPIES SZINDARABOK mellett kacagtató bohózatokat is iktattunk idei naptárunk anyagába, majd pedig az ifjabb KANADAI MAGYAR NEMZEDÉK HAZAFIAS SZELLEMBEN VALÓ NEVELÉSE céljából áldozatoktól vissza nem riadva, megszereztük a "Tisza Tales" legszebb gyöngyeinek kiadási jogát, hogy ezáltal az angol ikolába járó magyar fiatalság angol nyelvre mesterien lefordított zamatos magyar mesékben gyönyörködhessék. Ezenkivül külön gyermekek számára irt elbeszélések, költemények, névnapi felköszöntők, stb. tarkitják a naptár változatos tartalmát.

Nem hiányzik a Kanadai Magyar Ujság 1930-as Képes Nagy Naptárának gazdag tartalmából a kanadai történelem kimagasló eseményeinek ismertetése sem, tovább megtalálható benne a MAGYAR TELEPEK EZÉVI TÖRTÉNETE, sőt a kanadai és európai mértékrendszer, valamint a különböző hőmérsékletjelzések összehasonlitása stb.

Ha tehát MEG KARÁCSONY ELŐTT MEG AKARJA KAPNI a Kanadai Magyar Ujság 1930-as Képes Nagy Naptárát, ne késlekedjék soká, hanem küldje be az 50 cent csomagolási és szállitási költséget az első alkalommal (az óhazába 75 cent.)